

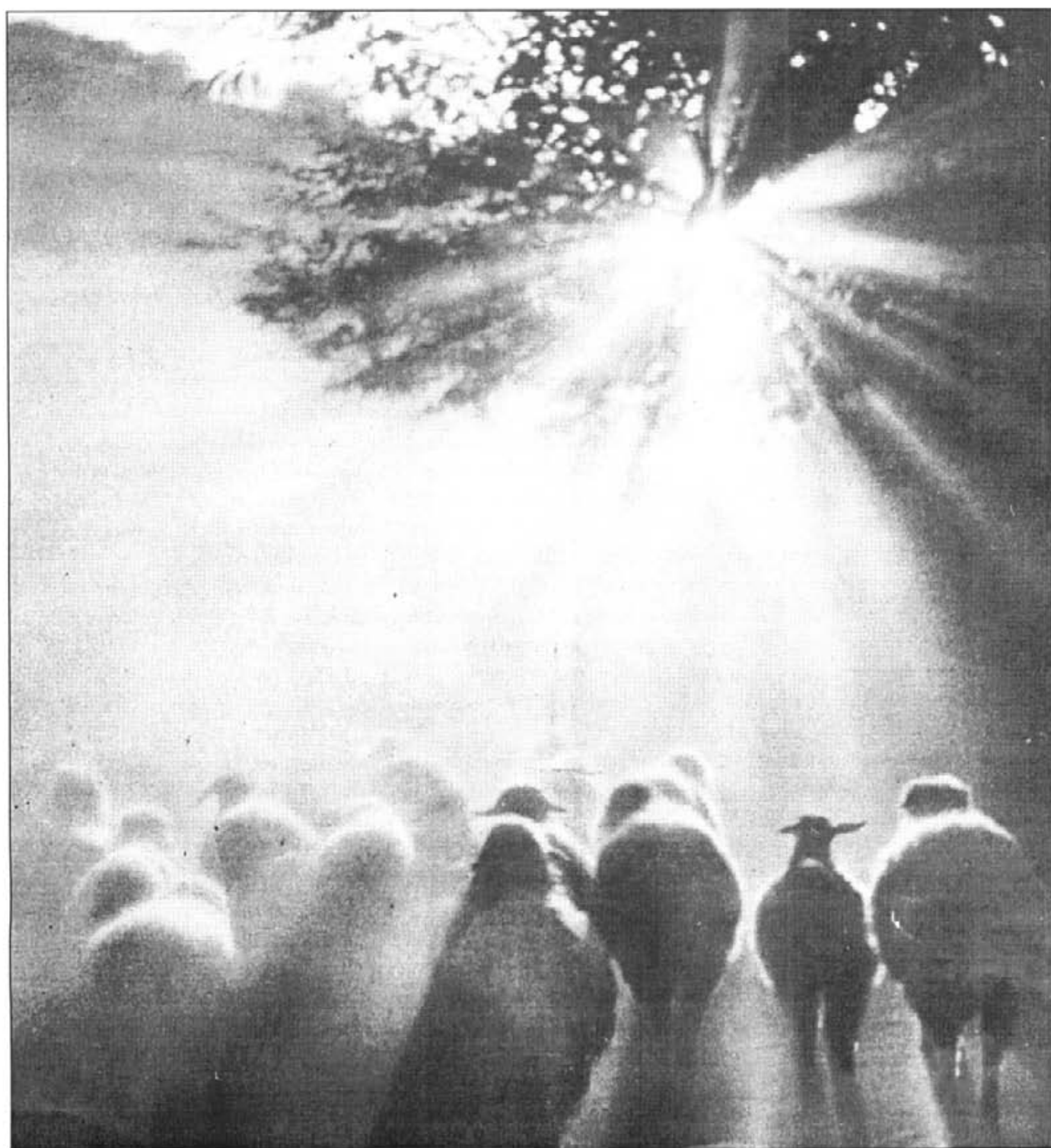
CAP

VERMELL

nº 172

Capdepera i Cala Rajada

febrer 1996

Cap Vermell

febrer 1996
nº 172

Obra Cultural Balear
Capdepera
Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Llucià Rinyon
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Miquel Lliteres
Joan Pujadas
Joan Lluís

Cap Vermell declara solemnement la seva irresponsabilitat total pel que fa als escrits publicats a la Revista.

Així mateix s'ofereixen aquestes planes a qualsevulla que tenguies a dir.

Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

Cap Vermell

Apartat de correus 69
Capdepera

PORTALET

KARNAVAL

Carnaval o la festa del Poder. Carnaval subvencionat. Carnaval mass-mèdia. Carnaval espectacle. Carnaval comercial. Carnaval control. Carnaval de disseny. Carnaval institucionalitzat.

Quina satisfacció, el Poder, veure soldadets i soldadetes suant, cansats, fent l'ull viu, intentant no perdre el compàs dels peus, al ritme de samba, una i altra vegada, talment l'instrucció al servei militar. Acabam rebentats, divertits i alegres (fotuts i contents sí les paraules conservassin els significats). Alerta de no perdre el pas! El sargent vigila.

Desfilada organitzada, visca l'ordre!, policia al davant, policia al darrere, ambulància també, i el Poder vengui que bé que ho feis, sense pertorbacions, fora disbauxa, en fila de a dos, marxeu!. Disciplina, reforçament de l'ordre, ciutadans exemplars. Demà als diaris es ressaltarà la manca d'incidents remarcables. Al final un diploma d'assistència.

Per damunt de tot competitivitat. Quí du el vestit més car?, quina comparsa s'endurà el premi a l'originalitat?, què fer per superar la disfressa de l'any passat?. Exaltació dels momentanis valors eterns: productivitat, competència, eficàcia.

Sobre tot control, que ningú no es desmandi, rutes pre-fixades, horari establert, segueixi la fletxa de la rutina diària davall les màscares que ens possam (ens venen?) per Carnaval.

Una societat nihilista que viu de foteses no pot imaginar sinó una concepció dòcil del Carnaval. No qüestionem res, no sigui cosa que... l'any que ve no ens deixin celebrar la mascarada del Carnaval.

Carnaval mutat, mixtíficat, subvertit, falsejat, girat damunt davall. Com que tampoc hi ha Corema, no pot haver-hi Carnaval.

Visita.

El 18 de gener, el president de la Comissió de Cultura del CIM, Damià Pons, visità Capdepera i es reuní amb representants del Patronat del Castell. Aprofità la visita per conèixer "in situ" l'estat de conservació i les darreres obres realitzades dins l'emblemàtica fortalesa gabellina. Estigué acompanyat per Joan Lluïa, president del Patronat.

UGT

El Delegat de Llevant d'UGT ha remès un escrit als batles de Manacor i Capdepera sol·licitant afegir una clàusula en la concessió dels serveis de recollida de fems i neteja de carrers que asseguri el manteniment dels llocs de feina.

Així es pretén que l'empresa "adjudicatària absorbeixi el personal adscrit al servei de recollida de fems i neteja viària, amb les condicions laborals d'antiguitat, categoria, etc... en que es trobin en el moment de l'adjudicació". A la comarca hi ha concessionaris a punt d'acabar.

Associació Contra el Càncer.

El dia 26 de gener tengué lloc la presentació de l'Associació Contra el Càncer de les Illes al local de l'Associació de Veïnats "Es Faralló". L'acte comptà amb la presència d'una vintena de persones interessades en la possible creació d'una assemblea local a Capdepera i Cala Rajada. La presentació consistí en una interessant disertació que va incloure diversos aspectes de l'Associació: recaptació de fons, organització, campanyes de prevenció i informatives, etc...

Missa Nova.

El dia 27 de gener, Antoni Amorós, des de fa molts d'anys col·laborador i amic de "Cap Vermell", celebrà la seva Missa Nova a l'Església del Carme de Cala Rajada.

L'acte fou solemne i alhora emotiu, amb una nombrosa presència de felcs i amics que li feren costat en un moment tan decisiu de la seva vida. Es tracta del primer capellà calarrajader i el primer de Capdepera des de l'ordenació de Pere Orpí. Per ara realitza la seva tasca pastoral a la parròquia de Sant Josep Obrer de Palma.

Campanyes.

Com cada any per aquestes dates, la Fundació Deixalles, la PIME, Sa Nostra i el CIM, posen en marxa la campanya "no les llancis", dirigida a les escoles amb la intenció d'arreglar el màxim nombre de llaunes de begudes buides. Per cada una es donen 10 pessetes a l'Hospital de Nit i al Refugi. Fins el dia 20 podem dur-les a les escoles on s'han instal·lat aquest contenidors per depositar-les.

D'altra banda, cal recordar que a les farmàcies s'hi poden dur els medicaments que ja no s'empren o els caducats. A tal efecte hi ha uns petits contenidors on dipositar-los.

SDA

El grup local de rock radical, SDA (Síndrome de Abstinència) ha llançat al mercat el seu primer CD sota el títol "Kienes son ellos". El disc conté nou cançons i està editat per Amadeus Estudios de Donostia. SdA són en Moi, en Rafel "Puça", en Marcos "Papa" i en Joan "Palmesano".

El disc es ven per un mòdic preu. Contactau amb els components del grup.

Reciclatge

El regidor d'UCAP, Joan Fernández, i el del PSM, Felip Eteva, anaren a Múrcia en representació de l'Ajuntament de Capdepera per a comprovar com funciona una planta de compostatge i separació de residus sòlids. Al viatge hi participaren també regidors d'Artà, Sant Llorenç, Son Servera

Manacor.

La impressió que se'n dugueren fou molt bona, ara tracta de comprovar si és viable per a una comarca com la nostra. La planta en qüestió és de les més modernes d'Europa.

INSALUD

L'INSALUD ha montat una exposició itinerant sobre nou Hospital Comarcal de Manacor que té previst obrir el primer semestre de 1996. Aquesta exposició té previst anar als pobles de la comarca però encara no tenim notícies de les dates d'exposició a Capdepera.

Per altra banda, de fonts pròximes als treballadors sanitaris locals, hem sabut que aquests declinen qualsevol responsabilitat en el famós tema de les piles, tan remenat a nivell de premsa, ja que segons ens manifestaren, la petició de les dites piles s'havia vingut formulant des de bastants de mesos enrere i sempre s'havia contestat pel servei de subministres amb un "no hi ha existències". Quedi dit.

Foguerons

Les festes de Sant Antoni i Sant Sebastià tornaren a passar complint un programa similar al d'altres anys, amb la novetat de la Vetllada de Gloses de Picat al Teatre Municipal que comptà amb la presència dels glosadors Joan Planisi de Can Picafort, Antoni Sociés de Sa Pobla, i Rafel Roig de Cas Concos. Les captes o cercaviles resultaren molt animades.

Com comença a ser habitual, Cala Rajada comptà amb un major nombre de foguerons i unes beneïdes més concorregudes (la cavalcada arplegà més carrosses i animals).

També cal comentar la consolidació de la Mostra d'Animals Domèstics, que enguany arriba a la cinquena

edició.

"Sant Antoni de gener
Sant Antoni vertader."

Epidèmia.

Una passa de tipus víric, juntament amb la grip, ha omplert les consultes mèdiques i ha buiat les escoles, especialment els cursos dels més petits. El fred que fa aquests dies de febrer no és aliè a aquesta proliferació de malalts.

Benzinera.

Capdepera pot comptar més o manco aviat amb una nova benzinera, concretament a la carretera d'Artà prop del molí d'en Piricus. Les obres es troben a punt de començar. Respecte a la declaració d'interès social que precisa el projecte, Antoni Muntaner, anterior batle, sortí al pas dels remors sobre la seva tramitació, davant la protesta d'alguns veïnats sobre la seva ubicació.

El projecte encara no compta amb l'esmentada i preceptiva declaració d'interès social del CIM, per trobar-se en zona rústica. En qualsevol cas, els veïns ja han avançat que si aquesta declaració es produeix que pensen recórrer-la de manera immediata, a part de no cedir els terrenys necessaris per a construir els carrils d'entrada i sortida.

Defuncions

El dia 25 de gener va morir, a Palma, don Bartomeu Gomila Vallespir, ex-rector de Cala Rajada durant molts d'anys i impulsor de les obres de culminació de l'actual temple parroquial. Era natural de Sineu, on havia nascut ara fa setanta-tres anys. El dia 2 de febrer s'oferí una missa per la seva ànima, molt concorreguda.

D'altra banda, el dia 31 moria a Sant Jordi, sor Elionor Riera Ginart, germana de la Congregació de Franciscanes Filles de la Misericòrdia. Havia nascut a Capdepera l'any 1899 i professà a Calonge, al 1924. Els darrers trenta anys havia format part de la comunitat de Sant Jordi.

Mal temps

Encara que aquest mes no us oferim la nostra habitual secció del temps, sí que volem deixar constància que el mes de gener s'ha caracteritzat per la inestabilitat atmosfèrica, plovent durant bastant de dies i alternant el fred amb temperatures suaus. Pel contrari, el febrer s'ha iniciat amb temperatures més baixes i ventades que a d'altres indrets de l'illa han produït danys de consideració. Al far de Capdepera, el dia 7 les ratxes arribaren als 114 k/h. Així mateix, hem de recordar que aquest febrer es compleixen els quaranta anys de la gran nevada d'aquest segle.

Castell

Hem tengut accés a l'estat de comptes del Patronat

del Castell, de 1995, i al pressupost per a 1996. Del passat exercici, les entrades arribaren a 10.673.559 pessetes, de les quals el percentatge més important correspon a la venda d'entrades. Les despeses arribaren a 15.037.217 pessetes. El dèficit, doncs, fou de més de quatre milions, eixugat pel remanent d'exercicis anteriors. Cal recordar, en tot cas, que l'any passat s'hi dugueren a terme moltes obres en el recinte.

Obres públiques.

Les obres del passeig de Cala Lliteres es troben pràcticament acabades, i les del passeig de Cala Gat en un estat molt avançat. L'estil de l'obra ens sembla adequat, ara bé, els acabats són lamentables: els murs de pedra ni s'assemblen a la tradicional paret seca mallorquina, sense encaixar ni poc ni molt una pedra amb l'altra, i a hores d'ara ja n'hi ha moltes que ballen; el trespol no s'ajusta a la paret, deixant molts de buits on, en un futur immediat, hi neixerà l'herba i esbaldregarà l'obra; els desaigüaments són del pitjor gust, a base d'un tros de tub de PVC col·locat de qualsevol manera; etc. És una llàstima, perquè aquesta és una obra que hagués pogut ésser exemplar i que, finalment, es quedarà en un voler i no... saber.

Curtes

- La revista "Gala", d'art, arquitectura i paisatge de les Balears, mostra en el seu número 11, un extens reportatge sota el títol "La geometria del Mediterraneu", que es centra en la presentació dels jardins de sa Torre Cega i les escultures que s'hi troben. Text i fotografies, de gran qualitat, són de Carlos Llop i José Manuel Alorda.

- Per què les orugues ja s'estan acabant les fulles del pi gros de dins el Castell?

- El pressupost municipal, aprovat inicialment per l'equip de govern de l'Ajuntament, puja a més de 1.200 milions de pessetes. El mes que ve us n'oferirem un estudi més profund. Dir que destaquen les inversions, que superen els 500 milions. També hi destaca la quasi total manca de cooperació amb el Tercer Món.

- L'exhibició de monta a l'andalussa és molt espectacular, però creim que hi desdriu totalment en el marc de la covalcada de Sant Antoni.

- Per decisió municipal, l'hiper Euromarket, de l'avinguda Joan Carles I, s'ha vist obligat a tancar les seves

portes al públic fins que subsani les deficiències en matèria sanitària i obtengui la pertinent llicència d'obertura.

- Si voleu veure un andamiatge espectacular, passau per l'avinguda Amèrica, concretament per l'edifici Porto Cala, on s'estan duent a terme obres de renovació de la façana.

Aquest mes us aconsellam...

- Si teniu ganes d'escriure, podeu participar en el IV premi de novel·la breu Joan March Cencillo, dotat amb un milió de pessetes. El termini acaba el 31 de març. Informació al telèfon 722829.

- De l'1 al 10 de març es celebra, a Ses Tres Germanes, la XII Fira del Fang de Marratxí. Horari de visites: de 10 a 13, i de 15 a 20 hores. Els dissabtes no tanquen.

- El Consell Insular de Mallorca ha editat el directori d'associacions de voluntariat, amb la intenció de possibilitar la participació de ciutadans que volen col·laborar en tasques altruïstes. Podeu demanar-lo al telèfon 760950.

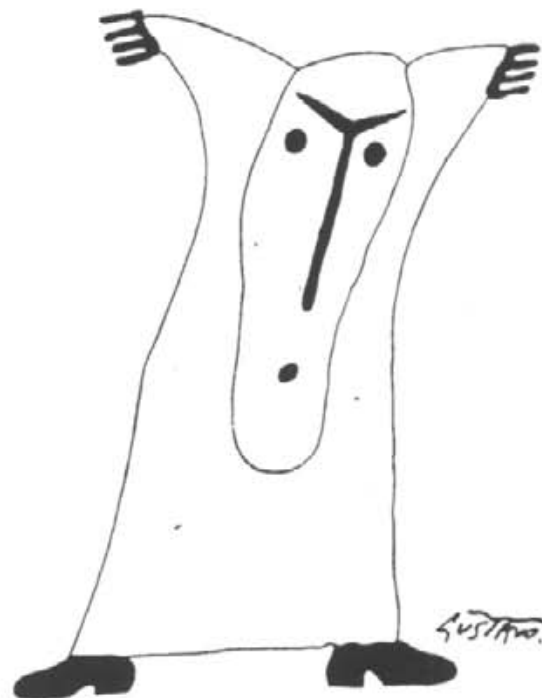
El qui avui es sent feliç és perquè no té sentiments.

Quinze anys !!!

El dissabte dia 27 de gener, al saló de plens de l'Ajuntament, celebrarem el quinzè aniversari de "Cap Vermell". A l'acte hi assistiren nombrosos col.laboradors i simpatitzants de la revista, així com el batle, Joan Pascual, i el regidor de cultura, Josep Gallego, i altres regidors. També féu acte de presència el pintor Gustavo, qui ens obsequià amb la portada del número extraordinari de la revista, del mes de gener. Aquesta portada, en forma de serigrafia, firmada i numerada pel seu autor, va ser regalada als col.laboradors de "Cap Vermell".

Després d'unes paraules de benvinguda i una breu recordança d'aquests quinze anys, així com una intervenció de Josep Gallego, compartirem un petit refrigeri, en el que hi destacava una magnífica tortada amb l'anagrama de la publicació. Presidint el saló, un panell recollia algunes de les portades més significatives del període.

Amb unes gloses de na Joana Colom i una copa de cava per desitjar llarga vida a "Cap Vermell", finalitzà aquest acte, senzill però entranyable, del qual us en deixam el testimoni gràfic.

Dibuix de la capçalera del número extraordinari de Cap Vermell, realitzat per Gustavo.

Quinze anys més joves,
descabdellats
els nostres somnis
plens de quimera,
tastàvem, àvids,
les llibertats
i el món s'omplia
de primavera.

Ja fa quinze anys,
a Capdepera,
un "Cap Vermell"
també hi naixia,
fet sols d'afany,
i de fal·lera,
de passió
i fantasia.

Quinze anys després,
sense recança,
tots aquests anys
veim del passat,
prenem alè
plens d'esperança
i ens aprestam
a un nou combat.

Es el combat
per anar fent
un "Cap Vermell"
sempre millor:
espai obert,
batec de gent,
alè del poble,
Comunió!

L'Esperança

Festes passades, coques menjades. Però així i tot vull fer referència a la passada festa de l'Esperança. Aquest any passat, malgrat haver estat dia laborable, encara fou lluïda. Es veu que la imatge de la mare de Crist i el Castell tenen com un imant especial per atreure el poble. La jornada seguí la pauta de sempre, sense canviar el fons ni la forma, per bé que pens que s'hi podria incloure qualche acte cultural popular. Per a mi també és dia per retre homenatge als qui ens precediren, als qui amb els seus esforços i mancances de recursos pujaren la murada i l'església, avui la joia més preuada que tenim al nostre poble. Crec que per això són ben mereixedors de la nostra reconeixença i record.

Aquí us he fet una glosa que pens que va a to amb la festa i les circumstàncies.

L'Esperança

És el Castell pont d'aliança,
nostra ventura i fonament,
lloc on s'envola el pensament,
punt on l'esguard mai es cansa.

Son altiu mur quasi els niguls alcança
omplert de banderoles que engronsa el vent
i una sensació de pau es fa present
quan pel camí costós s'avança.

Com cada any, en ritual dansa
la vella campana repicant ens crida
i a l'antiga església ens convida
que prenguem part a la festa de l'Esperança.

I la cridada ens encoratja
a preservar les tradicions,
cantant antigues cançons
envoltats entorn de la imatge.

I la diada transcorr en germania
i és la devoció tan forta
que ens revifa i conhorta
trobant-nos junts amb Maria.

MIQUEL LLITERES "CATOI"

AGENDA DE LA VILA mes de gener

Nats

- dia 3, Martí Sancho Romero d'en Carlos i Maria Cortes
- dia 5, Borja Torremocha Lara d'en Jorge i Paula.
- dia 10, Cristina Sureda Zafilla, d'en Simeón i Núria.
- dia 12, Enrique Martínez Mercant, d'en Enrique i Lourdes
- dia 14, Kevin Pomares Valent, d'en Antonio i Adelaida.

Noces

- dia 27, Jerónimo Ferrer Garau amb Maria Isabel Garau Leal.

Finats

- dia 2, Antònia Blanes Nadal (1903)
- dia 8, Miquel Font Lliteres (1927)
- dia 19, Pedro Moll Sancho (1912)
- dia 24, Catalina Sancho Adelino (1926)

Racó dels majors

Festa social

Uns dies abans de Nadal s'organitzà una xocolatada, acompanyada d'ensaimades i torró, amb la qual es celebrà, com és tradicional, la Pasqua de Nadal. Serví, també, per felicitar tots els associats. Posteriorment, es posà música de ball per als "joves" ballarins.

I així passà un any més: 1995.

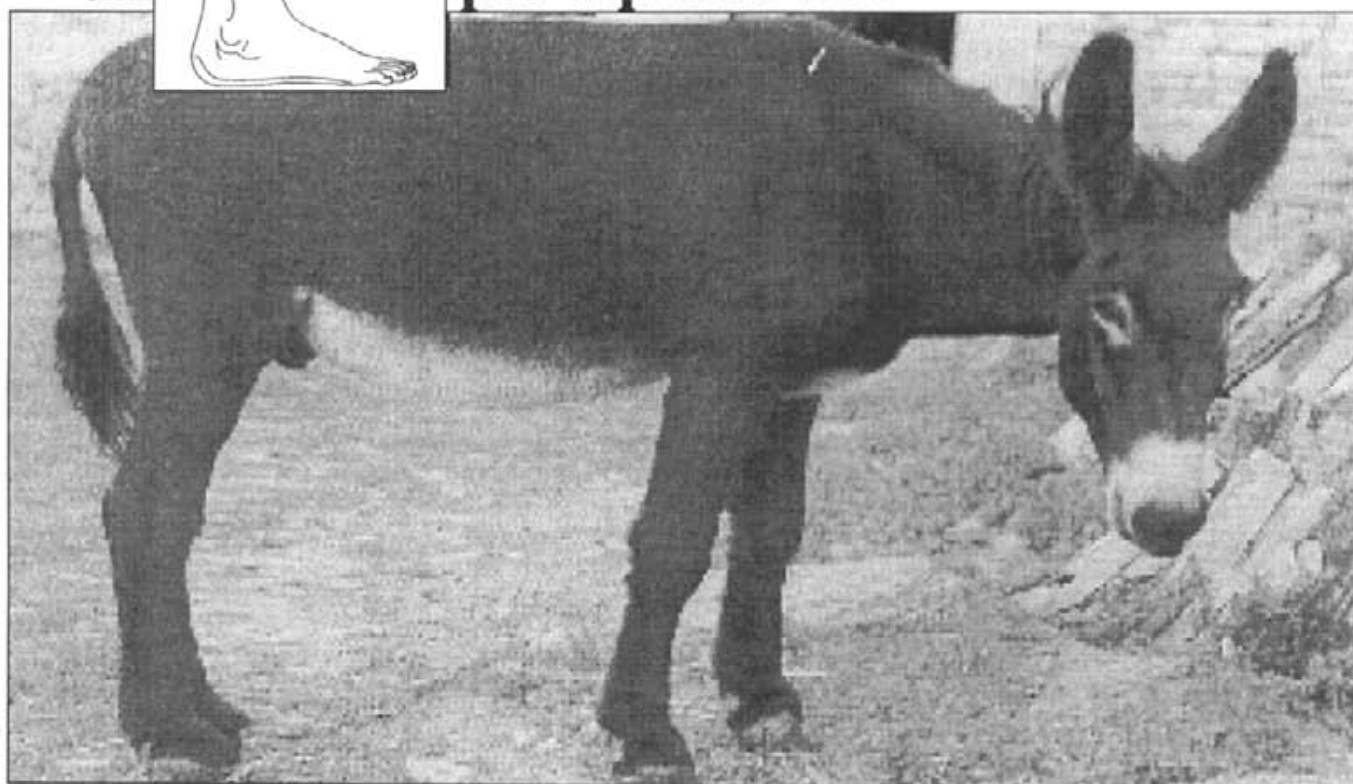
I, clar, aprofitam per desitjar-vos un molt feliç i pròsper any nou 1996.

Joan Pujadas

un

per aquesta foto

Tema lliure

.....

PES FORAT DE SA PLAÇA

Molts d'anys hem hagut d'esperar pacientment, sense una queixa, ni una parula més alta que l'altra, amb molts de sospirs d'inquietut, però sempre amb il·lusió, amb esperança, amb el ferm convenciment que arribaria el nostre dia, el moment esperat, que veuriem curullats els delers, no sense passar per efimers defalliments dels que sortiem reforçant els anhels. Després de 15 anys hem aconseguit ser retratats Pes forat de sa plaça !

ELECCIONS 96

De rabiosa actualitat, no cal dir-ho, són les eleccions generals vinents.

Hi ha qui intenta justificar el bandidatge polític amb les urnes, cosa que ve a donar la raó a Tocqueville quan escriu sobre la democràcia i que ens hauria de fer reflexionar sobre el tipus de política que volem. La violentació de les consciències començà, com a practica habitual dels governants, amb el referèndum sobre l'Otan.

Mentre, d'altres matxuquen l'adversari -i els electors- aprofitant qualsevol tema del que creuen poder obtenir rentabilitat partidista.

Dia 3 de març, la solució.

EN COS DE CAMISA

Quina llàstima de pamflet de l'Estandart ! Després de parlar d'unió ens demanen que insultem els altres. Quin maniqueïsme !

Un centre Universitari de Washington ha sol·licitat li siguin enviades llavors de èdril (*Thapsia garganica*), una planta que creix a Eivissa, ja que creuen pot servir per curar el càncer de pròstata.

Des d'aquí demanam que per via d'urgència, tot i les eleccions, aprovin les autoritats pertinents un port esportiu, donin llum verda a una urbanització, projectin una nova carretera, el que vulguin, per tal que el més aviat possible l'èdril passi al catàleg d'espècies extingides. Ens oposam a deturar el progrés per un estantís romanticisme.

L'univers de la política giraria al voltant de tres esferesfixes, l'agrícola alimentària, la matrimonial i l'esfera onomàstica.

La primera i cabdal consisteix a confeccionar un menú d'obligada ingestió. Per poc que s'hi mediti, s'arriba a concloure que és una feixuga càrrega al voltant de la qual s'organitza el poder espiritual de l'Estat.

El Ministeri Agrícola assoleix la supremacia, ja que només ell està en disposició d'assenyalar el menú adequat a les distintes fertilitats del sol, a les possibilitats d'emmagatzament de queviures, al comerç internacional que en uns casos assegura la provisió de mercaderies estrangeres i en altres l'exportació de sobrants nacionals.

La potent maquinària ministerial ha de cobrir des de la previsió de collites fins al transport a les boligues dels aliments necessaris per condimentar els menjars especificats al menú.

Encara més, la dieta és escollida seguint pautes nutricionals que remet la Secretaria General de Dietètica i Alimentació a fi de garantir una dieta sana i equilibrada.

El control del Ministeri per antonomàsia atorga abastament un poder que assegura l'existència d'una casta política.

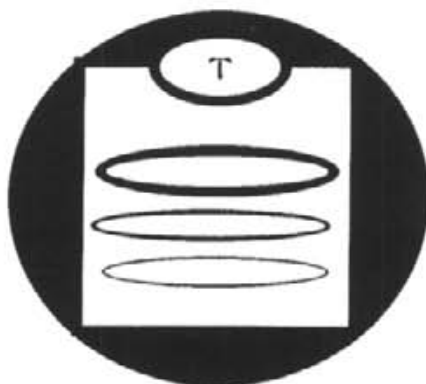
SI JO

COMANDÉS

llucià sirer i fuster

El Tretarca, aconsellat pel Ministeri, elabora el menú que diàriament és cuinat a les llars i fondes d'arreu del país.

Només societats dèbils permeten l'enganyifa de la lliure elecció matrimonial. Aquesta tria de parella ha de servir a l'ordre suprem de l'Estat i, en conseqüència, és aquest qui disposa de la llibertat d'esposar.

Remet l'Estat als seus òrgans territorials (regions, províncies, autonomies i tot això) l'execució d'aquesta política, donant vida, així, a un funcionalist ordenat per polítics de segon ordre que, a la vegada, asseguren la presència de l'Estat per tot l'àmbit de poder.

Els principis que col·laboren a la unió matrimonial són capriciosos i volubles, solmesos a l'atzar de distintes relacions de força entre funcionaris i polítics perifèrics.

Al seu través s'arriba a la participació del poble en la voluntat política de l'Estat.

S'ha demostrat que els progenitors són incapaçs d'atendre's a l'harmonia de les paraules, basculant cap al llibertinatge més groller, que es demostra per l'elevat nombre d'infants que són batejats amb noms propis de telefilms nord-americans sèrie B.

L'onomàstica queda en mans dels Ajuntaments els quals decideixen el nom que s'ha d'imposar a cada criatura.

Tot el que resta fora de les tres esferes forma part de la vida privada de les persones i el Tretarca no hi té res a dir, tret d'aquelles activitats que destorben els dissenys de l'Estat i que són penades justament.

Si jo comandés menjariu morena. ■

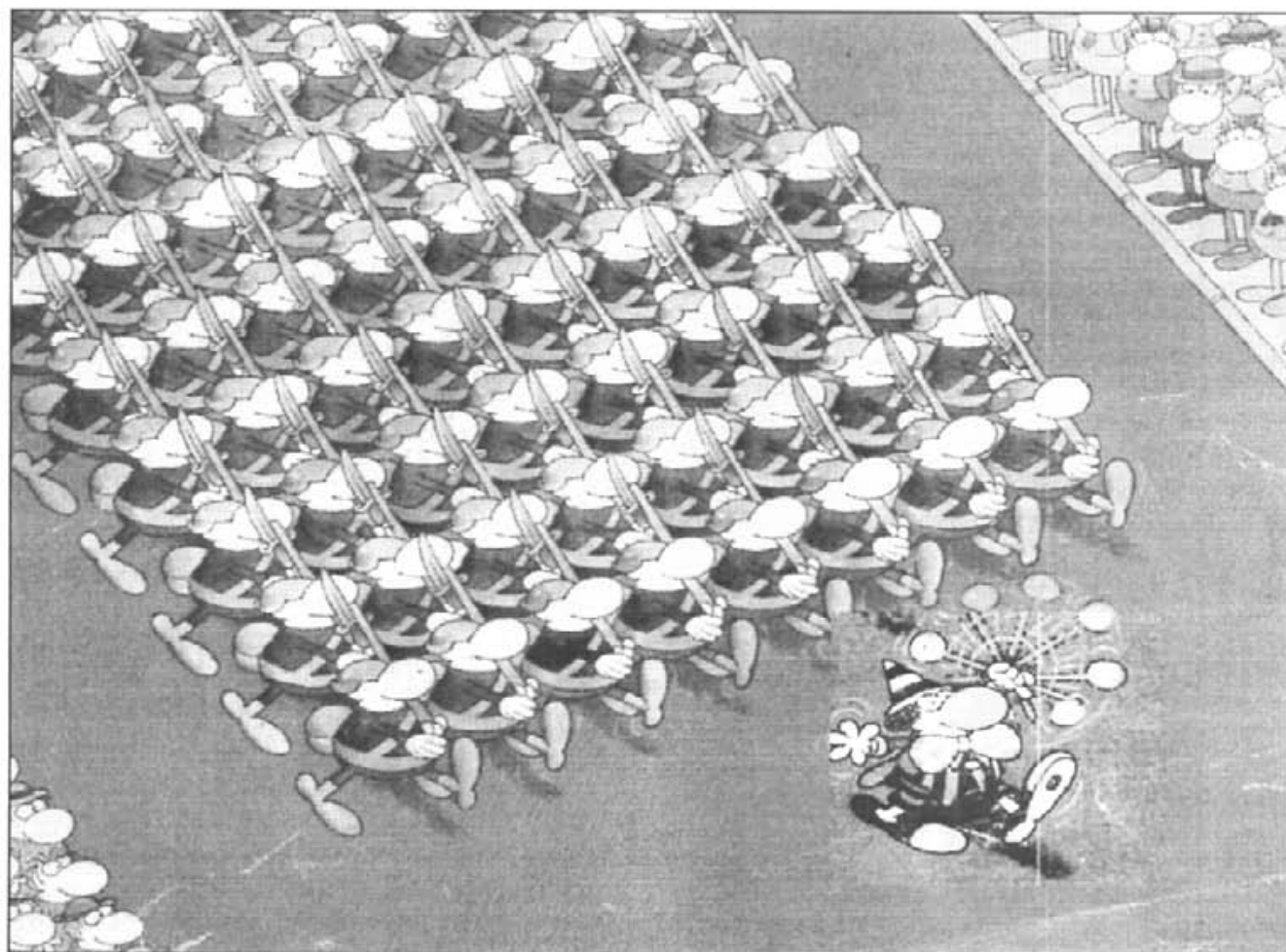
En **El nebot del mag** té lloc la fundació de **Nàrnia**, que donarà peu a les **Cròniques de Nàrnia**, un seguit de llibres de ficció destinats als lectors adolescents.

Na **Polly** i en **Digory**, després de passar per **El Bosc entre els Móns**, arriben a **Charn**, la ciutat del **Rei de Reis** on desferen l'encanteri de la **Jadis**, l'última **Reina del Món**.

A la fi arriben al **No-res**, acompanyats de la **Jadis**, l'oncle **Andrew**, el cotxer i el seu cavall **Strawberry**; d'on sorgí **Nàrnia**, pel cant de l'**Àslan**, el lleó.

Per reparar el mal que havia fet **Digory**, duhent la bruixa a **Nàrnia**, es veuen obligats a viatjar a la **Terra Verge de Ponent**, a cercar la llavor de l'arbre que protegirà **Nàrnia**. Allí són temptats per **Jadis** i per poc que no els convenç que tastin la fruita de l'arbre, però tornaren on **Àslan** i plantaren l'arbre. I se'n tornaren a casa seva.../C.S. Lewis. El nebot del mag. Edhasa 1991

C. de C.

Conversa amb ... Antoni Amorós Terrassa

Després de l'ordenació del prevere Josep Adrover, de Calonge i actualment servint a la parròquia de Sant Bartomeu de Capdepera, li ha tocat el torn a Antoni Amorós, en Toni d'es Moll, primer calarajader que accedeix al clergat de l'Església Catòlica i primer gabellí que ho fa des de l'ordenació de Pere Orpí. L'acte tingué lloc a la parròquia de Sant Josep Obrer de Palma, el propassat dia 14 de gener, on exerceix el seu ministeri. Després, el dia 27, n'Antoni vingué a cantar missa al seu poble, per primera vegada. Com havia ocorregut a Capdepera amb Josep Adrover, la festa a l'església del Carme va ser grossa i a tots els assistents se'ns va posar un nuu a la gola en més de dos moments de tan emotiva celebració. Antoni comptà amb la presència i recolzament de nombrosos companys de ministeri, dels seus familiars i de nombrosíssims amics i feels que, acabat l'acte litúrgic, li oferiren una vertadera demostració d'afecte i simpatia.

Enmig de la festa, tinguérem ocasió de segrestar el nou capellà, per uns moments, i fer-li unes poques preguntes per a "Cap Vermell".

- Antoni, et coneixem de nin, t'hem vist créixer físicament i com a persona, hem assistit al teu procés de fe i, finalment, prenem part molts contents a la culminació d'aquest procés. Ara bé, al llarg de la teva vida, ¿hi ha alguna fita concreta, alguna situació personal, o el que sigui, que d'una manera determinant, impulsàs aquell procés al.ludit?

- Podria dir que es tracta d'un camí i no crec que en el meu cas es produís un moment fort de canvi. Jo, des de molt jove, vaig participar en totes les coses de la parròquia, junt a una comunitat, amb uns grups de gent... vaig tenir la sort de comptar amb l'ajuda d'uns capellans magnífics. Des de molt prest em vaig plantejar, sense capficar-m'hi massa, el ministeri sacerdotal com una cosa interessant. Mentre, jo anava estudiant. Vaig acabar el COU i en aquell moment sí que em vaig plantejar molt seriosament aquella possibilitat que he dit, però no vaig gosar a donar la passa. A la Missa Nova que acabam de celebrar s'ha dit que jo sempre he estat una persona normal, i efectivament sempre he tingut pruija d'ésser-ho, una persona normal. I això, alguna vegada, no és del tot bo. Precisament per això és que aleshores em va mancar el coratge necessari.

- Així que continuaves estudiant a la Universitat...

- Efectivament. Em vaig posar a estediar una cosa, com n'hagués pogut estudiar una altra, sense massa interès. A vegades, em deix dur per la inèrcia, i, en aquest cas, vaig aguantar tres anys, però tanmateix ho vaig deixar estar.

Vingué després l'època del servei militar. Quan vaig tornar ho vaig fer amb una cosa clara: sabia que fer feina a ca nostra no era una cosa definitiva. Tenia massa contradiccions personals. Foren moments en què vaig fer molts de pensaments. Una de les coses que passaren pel meu cap fou la d'anar a fer feina al Projecte Home, acabat de crear, amb Tomeu Català, però no fou aquesta l'única possibilitat que em vaig plantejar.

- I aleshores...

- I aleshores succeí un fet important. En Nadal Bernat, molt més jove que jo, ja que ell havia acabat COU i jo ja tenia vint-i-tres anys, em va dir que se'n anava al Seminari. Aquí vaig veure que fins aleshores jo havia estat cercant solucions intermèdies. Vaig estar una setmana pràcticament sense dormir, vaig pensar molt, vaig anar a parlar amb el capellà i, clar, vaig parlar amb ca nostra. Finalment, jo també em vaig trobar en el Seminari.

- Podem dir que aquí s'acabaren els dubtes i les contradiccions?

- En el Seminari també em fixaria en uns quants moments concrets. Després dels dos primers anys, que en certa manera són d'inèrcia i d'adaptació, vaig dir-me que o havia d'anar endavant o havia d'anar endarrere. La decisió va ser, òbviament, seguir endavant, i això passava per transformar la meua vida radicalment i fer-me càrrec de la nova situació. En certa manera, puc dir que vaig fracassar, perquè en el fons el que jo intentava era organitzar la meua vida, i això no ha d'ésser així per a un cristià. Després, a quint curs vaig tenir una altra experiència decisiva. Vaig anar a uns exercicis i a la fi

vaig descobrir que no es tractava d'organitzar-se la vida i que el cristianisme ni tan sols es podia quedar en una forma d'actuar, sinó que ha d'ésser quelcom molt més profund, això és, una relació amb Déu. Finalment, hi ha un tercer moment que es produeix en el meu primer any de diaconat: jo estava molt convençut d'ésser cristià però no estava tan convençut d'ésser capellà. Pensava que l'Església no constituïa una organització ideal i que el millor era ajuntar-me amb un grup d'amics amb els quals viure cristianament, pregant junts, ajudant-nos mútuament i ajudant els més necessitats. Em deia que ficar-se dins el bullit de l'Església era inútil i que no hi havia res a fer.

- A la fi, veim que has acabat ficant-t'hi

- Sí, a la fi vaig resoldre que, independentment de si hi havia res a fer o no, valia la pena dedicar-s'hi i que fer el contrari seria trair-me a mi mateix.

- Antoni, tot i ser un home "normal", com s'ha dit a la Missa Nova, el fet d'optar pel camí que tu has emprès constitueix quelcom ben singular i en certa manera t'allunya d'allò que la societat entén per normal...

- Sí, sí, això ho tenc ben clar. No és normal ser capellà. Això sol·licita de tu mateix una gran llibertat d'esperit. T'has de posar davant els altres sabent que t'allunyes de la normalitat, sabent que les teves creences, les teves activitats, la teva opció personal, fugen d'allò que és més comú. Gràcies a Déu, els meus amics, independentment de si l'han entesa o no, sempre han respectat la meua opció. Aquesta actitud de la gent en general, d'una certa incomprensió, fa que, fins i tot, t'amaguis de ser capellà. Jo ho he fet alguna vegada.

- Així mateix, però, i en el teu cas concret, bé podem dir que la teua alegria ha estat una mica l'alegria de tot el poble. Sigui per les teves relacions personals, sigui pel fet que

t'ordenassis després de molts d'anys sense un nou capellà gabellí, sigui per tractar-se del primer capellà de Cala Rajada, el fet és que la gent ha vibrat al teu costat.

- Ha estat sorprenent. En aquests moments jo em sent molt recolzat, tant per la gent del poble, com per la parròquia de Sant Josep Obrer. Mai m'ho hauria esperat d'una manera tan efusiva. I clar, jo l'únic que puc fer és donar les gràcies. No sé si tothom, tanta gent, entén perfectament la meua decisió, ara bé, això en principi m'anima moltíssim i m'ajuda a valorar degudament la importància del meu ministeri. Veure que, com sembla, importa molt a la gent el fet de la meua ordenació, em responsabilitza encara més.

- El dia de la teua ordenació, el Bisbe insistí bastant en la teua dedicació sacerdotal al món de la joventut. És aquesta, efectivament, una tasca a la que tu et sents especialment cridat?

- No, no ho és. A mi, particularment, crec que m'agradaria treballar amb gent més formada. Ara bé, jo no estic aquí per satisfer les meves preferències personals. El fet és que tant el Bisbe com la parròquia on serveix, per ara m'han destinat a treballar amb els joves. A la nostra parròquia hi ha un gran centre escolar, amb 2.300 alumnes, i per ara aquest és el món en què he desenvolupar la meua activitat. Jo, per caràcter, sempre he estat poc "marxós", una mica apagat. Però, insistesc, m'han enviat a treballar amb els joves i ho faig amb tota alegria, per bé que no es tracta d'una opció personal, com ja he dit.

- Doncs res més, Toni. Moltes gràcies, enhorabona i que siguis molt feliç al llarg del camí que ara emprès.

- Moltes gràcies a vosaltres, a tots vosaltres, per aquest recolzament i per tantes demostracions d'afecte.

INCINERACIÓ O RECOLLIDA SELECTIVA I COMPOSTATGE?

Mentres l'actual govern del Consell Insular de Mallorca es rebolca entre les dificultats heretades de l'anterior president Joan Verger, els gabellins assistiren a una expedició a Múrcia (qui ho diria) convidats per REBALIM S.A. i COEXA S.A. a la que també hi anaren representats polítics dels ajuntaments d'Artà, Son Servera i Sant Llorenç, per visitar la moderna planta de compostatge i l'abocador controlat de la capital murciana.

El regalet del Partit Popular d'una incineradora que no disposa d'abocador de cendres, resultat final del procés, fa que el Consell Insular s'hagi plantejat fins i tot retornar les competències en gestió de residus al Govern Balear (pare de la criatura). La necessitat d'abocadors controlats és un fet que supera el debat incineradora sí, incineradora no. Actualment a Mallorca hi ha sols dos abocadors que es legalitzaren, però que són incapaços de garantir i complir la normativa europea. Per altra banda, les autoritats es veuen obligades a tancar els abocadors il·legals, com per exemple el de Capdepera, per complir amb una sentència del poder judicial que ara agafa a contrapeu als governants, immersos en el fracàs anunciat per la tossadesa de tirar endavant un Pla Director centrat en la incineració total dels residus sòlids urbans a Mallorca, aprovat pel PP, UM i PSOE al Parlament Balear i posteriorment adjudicat al mes de març de 1992.

Assabentats dels múltiples problemes tot just exposats, l'empresa privada ha tengut la iniciativa de mostrar als polítics del Llevant una planta com la de Múrcia. Malgrat la recollida que es du a terme no és selectiva domiciliària (ho fan com aquí, a través dels punts verds i contenidors) es recupera un 55% de tots els residus. Les instal·lacions consten de dues plantes diferenciades i l'abocador controlat: una és la de **reciclatge**, on es fa una primera tria de vidre, materials grossos, paper cartró, ferros i matèria orgànica. D'aquí surten el vidre, el cartró, els metalls premats, els materials irrecuperables i la matèria orgànica (aproximadament el 20% del total) que es depositada a una explanada per ser sotmesa al procés de fermentació (que requereix un mes i mig). Posteriorment passa a la segona planta de **compostatge i refi**, on es fa una segona criba per separar les matèries pesades de l'orgànica, donant com a resultat el compost definitiu. L'abocador controlat està totalment impermeabilitzat amb materials plàstics i amb un drenatge que, mitjançant una bomba recull tots els llixiviats per després passar-los a la depuradora.

Aquestes instal·lacions estan preparades per reciclar 450 tones diàries (unes 120.000 a l'any) en un sol torn de feina (8 hores diàries), al preu de 2.800.- ptes la tona tractada.

En aquest moment el quilogram de compost (fertilitzant) es ven a 2,80 ptes.

El montant total de les instal·lacions, comptant l'abocador és de 1.200 milions de ptes. Les plantes de reciclatge i compostatge, sense abocador, es poden valorar en aproximadament 300 milions de ptes. Comparant aquestes xifres amb els 14.000 milions de la planta incineradora i les 6.000.- ptes per tona de fems cremats, ens adonem del gran error (i altres coses) en el que han incorregut els partits que aprovaren el Pla Director.

Si tenim em compte que a tota l'illa de Mallorca es produeixen unes 330.000. tones anuals de fems es fàcil deduir que amb dues plantes amb abocador funcionant al seu màxim rendiment podríem cobrir la totalitat dels fems de Mallorca, que traduït en pessetes significa 2.400 milions, quantitat considerablement inferior als 14.000 milions de la incineradora.

L'adopció d'aquest sistema envers la incineració suposaria tota una sèrie de beneficis **econòmics**: un estalvi d'aproximadament 11.600 milions de ptes. en infraestructura, més un estalvi inicial de 3.200 ptes per tona tractada i **ecològics**: una millora medi ambiental indiscutible respecte la incineració.

Malgrat els beneficis evidents que ens reportaria el reciclatge, sorgeixen una sèrie de qüestions que enterboleixen la possibilitat que els ajuntaments puguin tenir una iniciativa d'aquest tipus:

La incineradora de Son Reus és un fet que costa 14.000 milions de ptes.

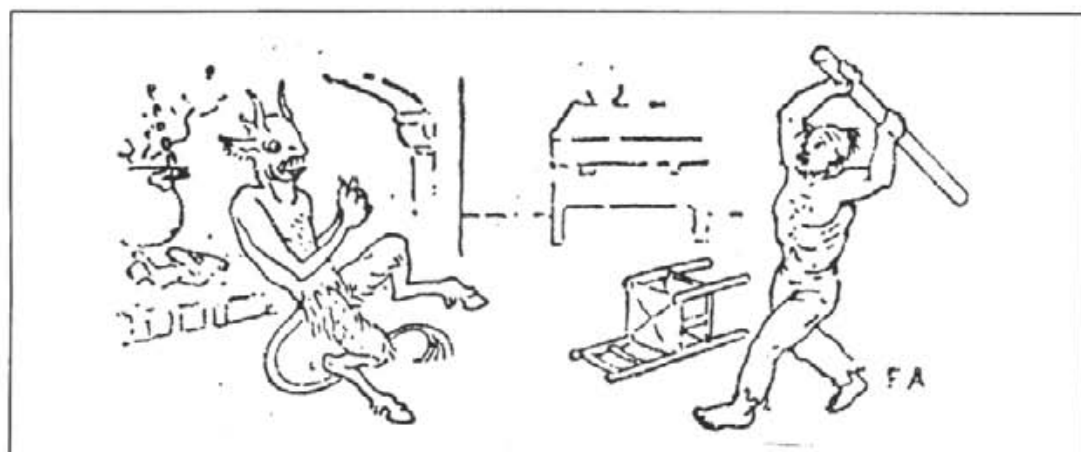
De qui són els fems? Dels ajuntaments o del Consell Insular? Els ajuntaments pensen que són seus i el Consell també i TIRME té la concessió administrativa per al tractament de la totalitat dels RSU.

Donaria el CIM l'interès social per la construcció d'una planta de reciclatge i d'un abocador, si fa falta?

Després d'aquestes dades i reflexions, creim que l'única possibilitat és que tant el Consell Insular de Mallorca com els ajuntaments adoptin una política **ferma, decidida i valenta** en relació a la recollida selectiva, reciclatge i compostatge dels RSU i que una vegada reconegut l'error, creguin realment que sí és possible tornar enrere adoptant les mesures econòmiques oportunes derivades de l'estalvi que suposaria el tractament ecològic i racional dels RSU.

Felip Esteva

El dimoni a les rondalles (II)

Il·lustració de la rondalla catalana *En Joan de l'ós* recollida per Joan Amades

El dimoni és un personatge molt popular amb llarga tradició a Mallorca. Per a molta gent la figura del dimoni va lligada a la festa de Sant Antoni, una celebració amb gran poder de convocatòria i una gran presència en els mitjans de comunicació.

Però el dimoni apareix en altres camps de la cultura popular. Enguany que es celebra el centenari de la publicació del primer volum de Rondalles Mallorquines recollides i escrites per Mossèn Antoni Mª Alcover Sureda, he volgut, en un esforç de voluntarisme, esporgar algunes rondalles per treure un poc de suc i sabó sobre la figura del dimoni. La presència pública del dimoni a les festes populars sempre ha estat molt vigilada i controlada per l'Església i per la força de la tradició. On s'exercia de forma molt clara aquest control era en el teatre. A la "Comèdia de Sant Antoni de Viana" escrita per Sebastià Gelabert, "Tià de sa Real", any 1751, es comprova com l'actuació del dimoni segueix els esquemes marcats per la tradició i la moral catòlica (1). L'obra comença amb el dimoni que vol convèncer Sant Antoni i li diu que si abandona la vida virtuosa que fa en el desert podrà viure acomodats, augmentarà els béns i fins i tot serà més estimat per tot hom. Després el dimoni es transforma en una al·lota garrida i dedicada, de família molt honrada que fingeix estar enamorada de Sant Antoni. A continuació surt el dimoni acompanyat de criats seus disposats a pegar una bona planissada a Sant Antoni:

*Mal home sempre ets estat
de nosaltres gran contrari
ara et serà necessari
rebre la mort d'un malvat.*

En aquesta primera part de l'obra Sant Antoni venç a tot allò que segons la doctrina catòlica és causa del mal i dels pecats de l'home, és a dir: el món, la carn i el dimoni. Aquestes obres servien per divulgar la vida del sant ermità i moralitzar els creients.

Segons Gabriel Llompart aquestes representacions teatrals possibilitaren que els dimonis baixassin al carrer, de l'escenari passarien a animar les beneïdes, ara bé, aquesta "alliberació" del dimoni era molt limitada perquè s'havia de sotmetre al paper que li marcava la tradició i la llegenda del sant. La tradició sempre ha situat el dimoni en un segon terme i sempre duia les de perdre per la seva ingenuïtat i pobresa d'esperit. Com diu el pare Llompart, el dimoni no havia estat mai protagonista de res sinó antagonista del nostre sant (2). Per tant, si les manifestacions públiques del dimoni han estat sotmeses al control de la tradició i de la moral catòlica pot ser que a les rondalles, que tenen un origen remot i no estaven directament controlades pel clergat, s'hi hagin escolat altres visions del dimoni que surtin del caire moralitzador i divulgador de la tradició.

La rondalla "En Pere Poca-por" (3) tracta d'un al·lot, en Pere, que vol conèixer la por i no la troba enlloc; primerament es troba amb uns penjats amb la llengua treta, la mort, i no es retgira gens ni mica; després li surten els dimonis que són fins i tot ridiculitzats.

Quan presenta els protagonistes de "El castell d'iràs i no tornaràs" (4) diu que "de l'est que és son pare, el dimoni va a mitges amb ell, i sa dona, la Reina, sap encara set vegades més que el Rei. Idò bé, na Fadeta sap set vegades més que sa mare". Al cap i la fi el Rei i el dimoni no sabien gaire cosa.

A "Una madona que enganà el dimoni" (5) el protagonista prometé l'ànima al dimoni si li duia doblers per acabar de pagar el tros de terra que havia comprat i fer-hi les millores que eren menester. Entre els dos organitzen un talabastaix que és gros:

Què me'n direu? Ell lo endemà, en punt de la mitja nit, s'estol de dimonis que tenien a tasca allò que havia de ser sementer de faves, amb quatre grapedes ho eixermen ben eixarmat i llavò s'escampen pertots es paratges veïnats on pasturaven guardes de bous, de porcs, d'euveies i de cabres, i ja són partits a replegar totes ses buïnes que aquell bestiar deixava, i cap en es tros de terra de l'amol i totes aquelles buïnes les escampaven dins el tros que havien de ser faves, i resultà que n'hi hagué tota una

solada de buïnes que se tocaven; amb ses ungles de ses mans i d'es peus i amb ses banyes remogueren tota aquella terra, pitjor que si haguéssien passades sis o set arades; hi donaren tres o quatre passades i romangué aquell sementer a punt de tirar-hi sa llavor. L'amo hi fa dur aquella partida de sacs de faves, i en una nit els dimonis les hi escamparen pertot ben compartides i llavò les taparen de terra ben tapades. L'amo hi compareix i el dimoni gros també, qui demana a l'amo:

- ¿Dónes per rebuda sa tasca de sembrar-te es sementer de faves?

- Si-fa, diu l'amo.

- Idò aquest caire està complida sa promesa... (pàg. 46).

La rondalla acaba en què la madona pren la iniciativa i fa fugir els dimonis; llavors diu al seu home:

Veïam si seràs tan baldragues que tornis prometre res en aquest poca cosa d'en Barrufet.

A "sa comtessa sense braços" (6) la protagonista escriu unes cartes al seu marit que havia anat a fer la guerra i les hi enviava per un criat seu. Pel camí, mentre el criat descansava, el dimoni feia la malifeta de canviar completament el sentit del text. Aleshores hi compareix aquell senyorot que era el dimoni (Jesús, Sant Antoni).

En aquesta exclamació mossèn Alcover relaciona directament el sant ermità amb el dimoni. A les rondalles abans esmentades el dimoni sempre segueix les pautes marcades per la tradició, pròpia de les festes de Sant Antoni, la moral catòlica. ¿És possible que a les rondalles no hi hagi més dimoni que aquell que és el senyor de l'Infern i es preocupa perquè els homes li entreguin la seva ànima després de turmentar-la? O és que mossèn Alcover hi va ficar el cullerot per redreçar tot allò que li convenia?

A un article publicat l'any 1931 (7) Antoni Ma Alcover conta la motivació i el criteri seguit en la recopilació de les rondalles. "Les pobretes anaven aperduades feia segles, per ací i per allà. Moltes havien perdut ses colors i era poqueta la carn i la tòria que els quedava. N'hi havia que ja no podien sortir per defora... A altres, Déu sap el temps que feia que no els havien deixat veure pinta ni sabó, ni lleixiu, ni aigua!... Jo els he tornat tot quant bonament he pogut perquè tornaren a l'estat, jerarquia d'on caigueren per culpa de tothom. Prenent per base allò que me contaren, les he encitronades i engirrolades així com he cregut que havien de resultar més mallorquines, més consemblants a allò que havien d'esser just quan brollaren".

Tant a les rondalles catalanes ("En Joan de l'ós", "El soldadet del sarronet" i a "na Blancaflor" (8)) com a les mallorquines, el dimoni és un pobre diable que sempre perd i tot li surt tort. No és l'antagonista de Sant Antoni. Actua amb l'obsessió de dur ànimes cap a l'Infern, cosa que no aconsegueix perquè el protagonista de la rondalla actua en sentit contrari i guanya l'aposta.

Ara fa cent anys la societat tenia una visió del món marcadament dualista: allò i allò dolent, positiu i negatiu, ortodoxa i heterodoxa. Crec que mossèn Alcover participava d'aquesta concepció dualista. Basta recordar la lluita que l'any 1893 va mantenir contra els protestants de Capdepera, bons contra dolents. A una rondalla (9) hi ha una frase molt reveladora que diu: *hi surt en Satan que anava més cremat que un cabo de realistes*; els realistes eren els ciutadans que en el segle passat demanven regir-se per una constitució i modernitzar l'Estat; enfront d'ells hi havia els tradicionalistes. Alcover i la seva família eren uns declarats tradicionalistes de Manacor, i un padrí seu fou empresonat pels realistes; per tant, comparant en Satan i els realistes s'entreveu una aversió cap a uns contraris seus.

Més enllà de la modernitzada i constant ridiculització que pateixen els dimonis de les rondalles, cal veure, mig desdibuixada, una versió més llunyana dels dimonis. Antigament no eren uns éssers humanitzats sinó bestioles amb atributs que els degradaven. Des de molt antic consta que Sant Antoni fou temptat per animals salvatges del desert que amb el temps han estat substituïts per dimonis. Segons L'Antic Testament, un dels llibres que més han influït en l'evolució de la humanitat, el dimoni temptà Adam i Eva en forma d'una serp. A molts de contes antics els éssers malignes estan representats per animals fantàstics: serps, dracs, llops,... En Joanet en arribar a "l'amor de les tres taronges" (10) ha de passar un camp de formigues, un d'animals ferotges, i una altre on hi ha una serp de set caps; llavors hi ha unes portes de bronze que sempre portegen i no deixen passar ningú cap el jardí on hi ha l'amor de les tres taronges guardat per set gegants.

Els dimonis de les rondalles tenen una cara feresta que acaba amb un bon banyam, els peus forcats o potes, serres i una bona coa; els sons que emeten són els propis dels animals. *En Pere Poca-por va trobar aquella casa amb un esplet de dimonis, tot eren giscos ferests, cuecs esglaiadors, remeulos que resplendien dins el cervell, brams que eixordaven, i bramuls tan esquerdatos que pareixien trons del cel d'aquells que fan més feredat.*

En "Es pou de sa lluna" una fada havia convertit a cadascuna de les filles del Rei en una pedra. En Bernadet, ajudat per la fada, romprà l'encanteri tirant un raig d'aigua dels set pous als animals que guardaven les pedres que eren una serp, un lleó i un dimoni cucarell.

Per concloure el tractament del dimoni a les rondalles vull dir que en les contarelles conflueixen una versió antiga on els éssers malignes eren tractats com a bestioles fantàstiques i en la seva evolució han pres forma humana convertint-se en l'enemic que al mateix temps és el senyor de l'Infern.

Josep Terrassa

Notes:

- (1) Llibre de la col·lecció Tità de Sa Real patrocinat per l'Ajuntament de Manacor, pròleg de Jaume Vidal Alcover. Ed. Gràfiques Miramar.
- (2) Revista "Brisas", gener 1991.
- (3) Tom VII.
- (4) Ibidem.
- (5) Tom XIII, pàg. 46.
- (6) Tom II.
- (7) "Com he fet mon aplec de Rondalles Mallorquines". Gran enciclopèdia de Mallorca, volum XIV. Promomallorca Edicions, 1995.
- (8) Les millors rondalles populars catalanes. Amades, Joan. Ed. Selecta-Catalonia, Barcelona 1992.
- (9) Tom III. "Val més matinejar que a missa anar?".
- (10) Ibidem.

S'altra senalla: l'associació de tendes solidàries de les Illes.

S'ALTRA SENALLA és una associació de comerç just, sense afany de lucre, que va néixer a Palma el mes de febrer de 1994 amb la finalitat de promoure un comerç mundial just entre l'hemisferi nord (desenvolupat) i l'hemisferi sud (pobre i expoliat). Que els països del sud tenen una economia precària que depèn sempre -i cada vegada més- del nord, no és nou. No és nou tampoc que aquesta economia precària empobreix radicalment els països de l'anomenat Tercer Món. Com tampoc no és recent que els països industrialitzats treuen matèries primes del sud, paguen poc per elles, i llavors venen els productes elaborats que els menys desenvolupats no poden pagar.

Per assolir millor els nostres objectius, sis mesos després d'haver creat l'associació, vàrem obrir la nostra botiga al carrer Oli, número 6, de Palma (ara hem celebrat el nostre primer aniversari: en un any el comerç solidari a les illes ha mogut vuit milions de pessetes!). A la tenda es vol donar informació sobre les desigualtats entre el nord i el sud, sobre la situació i condicions de vida dels productors més desfavorits (petits artesans i camperols, cooperatives i alguns grups familiars organitzats), també sobre el procés de manufactura i -sempre que ens és possible- sobre la inversió que el col·lectiu productor farà amb el sobrepreu que pagam. Això vol dir que es paga pel producte un preu que el camperol/artesà considera just i que li dona un cert marge per millorar les seves condicions de vida i treball a la col·lectivitat (xarxa sanitària, escoles, etc.). El segon objectiu és vendre productes que provenen de grups com els anteriorment citats; grups que s'asseguren un salari digne als treballadors, que donen prioritat als cultius de consum local necessaris per a la població abans que als d'exportació i que tinguin en compte la conservació del medi natural on viuen.

De forma resumida, aquests són els criteris que regeixen per tot el comerç solidari que ja fa més de vint-i-cinc anys que existeix a Europa; a Espanya hi ha botigues obertes des de fa poc més de sis anys, i en aquest darrer any les iniciatives es van escampant per tota la Península, fet que ha donat lloc a la creació d'una coordinadora estatal, de la qual S'ALTRA SENALLA n'és membre fundador i vocal de la comissió permanent.

La nostra associació té actualment més de cent-trenta socis que col·laboren amb una quota anual que està preferentment destinada a campanyes d'educació i de sensibilització. A nivell organitzatiu hi ha una junta directiva i diferents comissions de treball on hi participen tots els socis que volen:

- Comissió de sensibilització i educació: actualment treballa en la recerca d'informació sobre els productes que tenim a la venda i en un projecte que es du a les escoles; a més són els encarregats de treure el butlletí de l'associació.

- Comissió de gestió i venda: supervisen les comandes, el magatzem i s'encarreguen de la tresoreria, etc.

- Comissió de relacions: estableix i manté contactes amb altres organitzacions, associacions, premsa, etc.

Aquesta ens ha semblat des del principi una forma d'organització molt participativa i ha resultat també operativa; les tasques estan més repartides i tothom hi pot prendre part.

Una persona està encarregada de coordinar tot allò referent a la tenda i gràcies a la presència de voluntaris podem cobrir tot l'horari comercial. La tenda és, de fet, un espai privilegiat d'intercanvi. Intercanvi d'informació i intercanvi de productes entre els productors (a qui en certa manera representem) i els

consumidors.

Els productes que s'hi poden trobar són diversos: hi ha alimentació (cafè, te, xocolata, canya de sucre, nous de l'Amazònia, espècies...) i artesanía variada (motxilles i bosses, tapissos, roba, ceràmica, bijuteria, etc.).

Comprant a les tendes solidàries com S'ALTRA SENALLA feis l'opció per un consum responsable: sabeu què compreu, sabeu a qui afavoreix allò que compreu, sabeu com està fet el producte i, fins i tot, podeu saber quin percentatge del preu que pagau se'n va als productors. Estraça de saber a qui volem afavorir i devora qui ens volem situar. Aquestes qüestions sempre demanen una mica de reflexió.

Si voleu més informació o estau disposats a col·laborar en nosaltres, passau per la tenda o telefonau al 715915.

Marta Pizarro

Cap poble de Mallorca sense cinema

Pel·lícules dels germans Lumière 1895
Pel·lícules de Josep Truyló 1868-1949
Corina-Corina (versió catalana)

Cinema JUVA
Dia 19 de febrer
a les 16'30 hores

Entrada de franc

Consell Insular de Mallorca

Batec

I què us pensàveu? Ja tornam ésser davant un nou període electoral! La decisió de Felipe González d'avançar el final de la seva legislatura ha obert la que, possiblement, serà una agra campanya electoral. Més ben dit, ja abans de l'inici oficial hi ha hagut un ambient força calent. No importa recordar el "dimita, Presidente", repetit fins a l'assaciament.

A priori sembla més que probable una victòria del Partit Popular, que ja ha venut la pell de l'ós abans de caçar-lo, així com una baixada del partit que ens governa. El que no està clar és la magnitud de la pujada d'uns (arribaran a la majoria absoluta?) o de la baixada dels altres (serà tan catastròfica com s'ha comentat?). En canvi, sembla evident la tendència a la bipolarització PP-PSOE, en nom del vot útil. I així tornaran a quedar els partits minoritaris més minoritzats. Sols els nacionalistes bascs i catalans i Esquerra Unida semblen capaços de sobreviure a aquest allau. Així i tot, aquest últims, com a alternativa de l'esquerra, pareix que no saben què fer per arreplegar els vots dels desencisats del PSOE.

Enmig d'aquest ambient, es podria fer una comparació entre aquest període pre-electoral i les tradicionals rebaixes de gener. Tots els partits s'han llançat a oferir mesures atractives per vendre els seu programa electoral. Moltes d'aquestes ofertes són contradictòries (inclús, dins un mateix partit, avui se'n llança una i al dia següent ja és matisada, quan no rebutjada definitivament), i de dubtosa realització. A Mallorca, el panorama sembla més clar. El PP, segurament, continuarà essent el partit més votat; sols falta comprovar fins a quin punt l'afectaran la crisi interna i els escàndols en què s'han vist implicats alguns dels seus líders. La línia descendent d'aquesta formació sembla inevitable, si no es produeix un factor compensador per l'eufòria a nivell estatal. El PSOE, justament al contrari, tendeix a mantenir-se o a pujar lleugerament; sobre el partit pesa la gran llosa a nivell nacional. El PSM i Esquerra Unida segueixen lluitant pel tercer lloc i tenen el repte d'aconseguir un diputat. Sembla que el partit de n'Anguita està en millor disposició d'aconseguir-ho, comptant com compta amb el suport de la televisió de Madrid, però la cosa no està prou clara.

És trist, però es constata que més de la mitat dels electors creuen que cap dels partits majoritaris no és capaç de resoldre els grans problemes com el terrorisme, l'atur, la corrupció o la convergència europea.

Ja en plena campanya, d'aquí a març s'oferiran molts d'articles rebaixats, es faran ofertes de darrera hora i, fins i tot, autèntiques liquidacions de final de temporada. Només cal anar viu i no comprar mercaderies defectuoses, de baixa qualitat, o, com sol ocórrer, coses que després no ens serviran per res. És fàcil enlluernar-se amb els missatges més temptadors però buits de contingut.

Tres i no res

Cartes a Cap Vermell

Una contradicció

El carrer és de tots, no? O al menys, així es diu. Però... el nostre país, amb tants dies de sol treu la gent de ca seva. A Andalússia, Madrid... la multitud fa molta vida a la via pública.

Però, tenim cura del carrer com si fos ca nostra?

És inadmissible que persones que tenen tanta cura de les coses de ca seva, i la mantenen neta com una patena, canviïn els seus hàbits i després embrutin i espenyin els carrers i el mobiliari urbà. Això és totalment contradictori.

Cala Rajada, lloc turístic i, per tant, cosmopolita, necessita de tots nosaltres una atenció especial.

Tothom ens ho agrairia.

Un remirat

Dimonis

Benvolgut director:

Voldria aprofitar la revista "Cap Vermell" per manifestar el meu disgust pel fet que dia 16 de gener no compareguren els dimonis de Capdepera al fogueró de l'escola s'Alzinar, havent confirmat la seva presència, com cada any.

Demostren un vertader menyspreu cap als pares, alumnes i mestres que allà ens trobàvem. Especialment, als nins i nines que els esperaren inútilment. No sé el motiu de la incompareixença, però no crec que n'hi hagi cap que la justifiqui. No sé si ha estat una errada de l'organització o la manca de seriositat de qualque "obrer", però el fet no té perdó.

No m'agrada criticar la feina dels altres i menys quan la fan desinteressadament, però aquí no tenen disculpa.

Un pare empenyat (que encara espera).

Idees

Davant l'intent de polarització del vot entre Aznar i González, sota l'excusa del vot útil, caldria no deixar-se enganyar i votar els partits minoritaris. Sens dubte, aquests diputats i diputades, senadors i senadores, són els més rendibles, electoralment.

Qualcú sap el què han fet els diputats i senadors balears a Madrid, la passada legislatura? Personalment, crec que la seva feina no ha anat més enllà de fer quatre preguntes, algunes absurdes i merament anecdòtiques, i servir de decorat (fent mamballetes o potadetes, segons la situació) en els plenaris. Crec que hem de votar en consciència i lluitar contra les majories absolutes, propiciant un Parlament i Senat com més plurar millor. És curiós que tots els líders estatals critiquin les majories dels altres i alhora les demanin per a ells, per poder governar amb tranquil·litat.

Pensau-ho bé, les Balears poden ser un bon lloc per trencar el bipartidisme.

C. F. G.

De cinc-cents, tres.

Un fet per a la reflexió.

A l'Institut d'Artà, que acull una bona part dels joves de Capdepera i Cala Rajada que cursen els estudis després de l'EGB, hi ha aproximadament cinc-cents alumnes, dels quals només tres estan matriculats a la classe de religió.

Ja sabem que, des d'enrere, l'assignatura de religió ha tingut molt mala premsa i, els darrers anys del franquisme, era coneguda entre els estudiants com una de les "tres maries", juntament amb la gimnàstica i la "formació del espíritu nacional". Per altra banda, avui la gent en general "passa" molt de la religió (no tant del fet religiós) i de l'església; vivim dins una societat laica (en bona hora, dins un Estat aconfessional) i tot allò que sona a transcendent, a no verificable o que suposi un mínim d'esforç o responsabilitat és evadit fàcilment.

El fet de la baixíssima matrícula a la classe de religió a l'Institut d'Artà, m'ha fet reflexionar i, a la vegada, compartir la meua inquietut i reflexió amb alguns joves del nostre poble per analitzar una mica les causes d'aquest fet. Vetaquí el que ha en sortí del nostre diàleg:

- Ara que és voluntari matricular-se a religió, no queda bé dir que t'apuntes a aquesta assignatura, fa més "progre" dir que "passes" d'església i de capellans. Anar a classe de religió no té prestigi ni plausibilitat ni davant els altres companys ni davant el professorat. En aquest aspecte, les pandilles influeixen molt a l'hora de matricular-se, i com que "lo grupal" en aquesta edat té un fort pes, són molt pocs els qui s'apunten (només aquells que ho tenen ben clar).

- Per als pares dels al.lots, la religió va suposar, en molts casos, por, opressió, càstig... Aleshores no els sap greu si els seus fills no s'inscriuen a la dita assignatura; ells són els primers que "passen".

- Els professors de religió, en general, no han sabut transmetre bé la religió, no han sabut fer menjívola aquesta assignatura, els ha mancat pedagogia, no basta saber molt sobre una cosa, també s'ha de saber presentar i fer-la agradable. Quan un professor ho ha fet així - encara que fos de religió - ha tingut molta assistència i acceptació a la seva classe.

- Existeixen també prejudicis i una mala concepció del que és l'assignatura de la religió: n'hi ha que encara creuen que pel fet d'estudiar religió han de dur corona, no poden fumar ni fer "xupitos" i que, a més, han d'ésser uns "empollons" i posar cara de bons al.lots.

- N'hi ha d'altres que no s'inscriuen per fer religió perquè s'hi matricularen quan feien els cursos d'EGB i quan arriben a l'Institut volen provar una cosa diferent. Per altra banda, tothom sap que l'estudi de la religió no puntua i que les classes que es presenten com

a alternatives són, per lo fàcil, molt més temptadores. A tot això s'hi pot afegir la manca d'informació a l'hora de formular la matrícula o l'opinió desfavorable d'algun professor d'altres temàtiques.

Com es pot veure, les causes són moltes i variades i les conseqüències que pot tenir aquest fet també són múltiples.

La nostra història i cultura, la nostra pintura i literatura, ens agradi o no, estan impregnades de l'element religiós; sense una cultura religiosa molts d'aquests aspectes no es poden ni se saben valorar i apreciar i potser s'oblidin i es deixin perdre.

Com menys formació religiosa hi ha, més desconeixement de Déu, de l'Església, dels valors ètics i morals com l'estabilitat de la família, la pèrdua de consciència sobre el que és bo i el que no, etc.

Aquelles persones que per elles mateixes no coneixen altra escala de valors més que la que els ofereix la societat de consum (pujar, dominar, fer doblers, disfrutar al preu que sigui, competir...) tindran molta dificultat per saber valorar la gratuïtat, el perdó, la senzillesa, l'obertura... En aquest sentit, la religió pot ser un punt clar de referència.

S'ha dit que la classe de religió no és el lloc més idoni per transmetre la fe, per això hi ha la família, la catequesi, la comunitat cristiana, l'església... Sí que molts admeten que l'aula de religió és el lloc adequat per donar cultura religiosa, perquè el jovent d'avui d'això n'està ben peix i desconeix fins i tot els termes més elementals.

Seria bo que els pares interessats en aquesta qüestió en parlassin obertament amb els fills i, sigui quina sigui la positura que adoptin, que aquesta sigui presa des de la reflexió, mai des de la moda o la comoditat. En qualsevol cas, la temàtica sobre la classe de religió segueix ben al viu: no coincideixen les expectatives que sobre ella té l'Església amb les que estan disposats a donar els governants i les que els alumnes elegeixen.

Andreu Genovart Orell

LLENGUA AMB TÀPERES

El català pateix, a Mallorca, l'escomesa dels següents fronts de batalla:

- La pressió del castellà a través dels mitjans de comunicació (premsa, ràdio i televisió).
- Una immigració no integrada, molt nombrosa.
- L'espanyolisme centralista (versió ABC) que pretén la seva pura i simple desaparició en benefici de la uniformització castellana.
- L'espanyolisme i/o el gonellisme d'alguns polítics locals.
- La indiferència de molts de mallorquins que no mouen ni un dit davant la reculada de la nostra llengua.
- El gonellisme/espanyolisme d'altres mallorquins, ignorants uns, interessats els més, defensors de "lo nostro", de la "llengua baleà".

Aquests últims són els qui fan més renou. Cap argument científic, cap raó històrica, cap document fiable, cap recolzament filològic. Però fan renou i envien cartes als diaris i treuen panflets "informatius". Un d'ells, manifestava fa poc ("Última Hora", 21-1-96): "M'agrada la integressió vaigi a on vaigi no m'agrada que me impos-sin, tam-poc m'agrada impos-sa". Signava "un d'aquí", i, com resulta evident, és cert que no el fa feliç cap tipus d'imposició. I clar, fa el que li passa pels bemols. És a dir, el ridícul.

Una altra de la colla, M. Magdalena Gralla ("Diario de Mallorca", 5-2-96), proposava: "Unirmós tots els que volem conservar les nostres costums i rels; tornar tot lo que mos vengui escrit en català. Que no sabem escriure en

mallorquí? Idò que eu fassin en castellà, que això no mos embrutex es nostro mallorquí..." A més de comprovar com la senyora Gralla no en té ni idea, deduïm que el català "embrutex" el mallorquí, i en canvi el castellà no. Voldria que m'explicàs d'on surten, aleshores, coses com: entonces, desde luego, ojalá, pollo, ternera, pavo, empuixar, cupón, cubo, bassura, barco, caldo, gemelos, folio, globo, senissero, bueno, centro, fetxa, paro, i cents de paraules i expressions castellanques que han desplaçat les formes genuïnes nostres. La senyora Gralla també diu que "no mos va bé rebre ordres des veïnats. Que comandin a cada seva! No volem s'imposició de xerrar i escriure sempre català". No sé què es deu pensar què escriu, ella. Per altra banda, no es queixa de rebre ordres dels veïnats de Madrid que comanden a ca seva i a ca nostra, ni es queixa de la imposició de parlar i escriure en castellà.

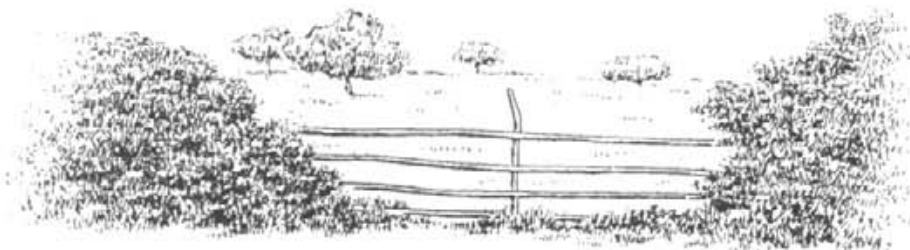
També ha arribat a les meves mans un dels darrers fulls del "Centro Cultural Mallorquí". Bé, no es tracta d'un full o una fulla, sinó d'una "fuya", com l'anomenen ells. En ella donen compte, tot gojosos, d'una pintada apareguda ("aparescudá", segons el Centro) a l'institut Medina Mayurqa de Ciutat, en la que es reivindicava "Volem lo nostro. Lo balear. Abajo la dictadura catalanista". Aquesta era la notícia estrella que encapçalava el pamflet. "¡Endavant sas atxas! Aquest comando va fer molt bé", conclou la informació.

Ja veis quin és el pla d'actuacions per a la difusió de les seves idees. La cultura a les escoles! A l'institut, en aquest cas.

No m'entusiasma fer cas a aquesta gent. No ho paga. Així i tot, de tant en tant em sembla saludable dedicar unes línies als del-Centro Cultural Mallorquí, encara que no sigui més que per dir-los: ignorants, beneïts, curts, macs, tutups, betzols, gonelles, provocadors, brètols, bàmbols, analfabets, malfactors i impresentables. I que quedi clar que això només ho dic des d'un punt de vista lingüístic, no fos cas que encara em denunciassin per vexacions personals.

Per obligació, més que no per devoció, he hagut de llegir, últimament, (rellegir, en algun cas) les cròniques medievals de Jaume I, Bernat Desclot i Ramon Muntaner. Finalment, no sols m'han enganxat sinó que he arribat a un punt d'entusiasme absolut que m'agradaria ésser capaç de transmetre als lectors de "Cap Vermell". Per això, en pròximes entregues miraré de fer-vos-en una ressenya. De moment, i per si el tema us interessa, podeu començar a adquirir els exemplars, que trobareu a la col·lecció MOLC d'Edicions 62 i "La Caixa". Es tracta d'una edició popular, a un preu molt assequible. Fei-me cas, no us en penedireu. I, ja dic, el mes que ve en parlaré més extensament.

Jaume Fuster

1996 Any de les Rondalles

L'any actual serà dedicat, per la conselleria Cultura, Educació i Esports, a la commemoració dels cent anys de l'aplec de les *Rondalles d'en Jordi des Racó*. Per aquest motiu les institucions que formen part de la comissió organitzadora han elaborat un programa d'activitats en homenatge a aquest il·lustre personatge.

L'any 1996 farà cent anys de la publicació del primer volum de *l'Aplec de Rondaies Mallorquines d'en Jordi des Racó*, de mossèn Antoni Maria Alcover i Sureda (Manacor 1862- Palma 1932) qui, al llarg de la seva vida, va dur a terme dos treballs de gran importància per a la llengua catalana: el *Diccionari català-valencià-balear* i *l'Aplec de Rondaies Mallorquines*. Aquest aplec està format per 270 rondalles i esdevé una de les col·leccions de contes populars més importants i completes d'Europa i la més extensa publicada en català.

La majoria de les rondalles es varen publicar per primera vegada a diverses publicacions periòdiques, on Mn. Alcover va col·laborar entre els anys 1880 i 1931. S'han trobat rondalles publicades a setze revistes diferents. Per donar una major consistència i difusió a la seva obra, Mn Alcover la va aplegar en volums, el primer dels quals va sortir l'any 1896. Durant la seva vida es varen publicar dotze volums i, quan ja havia mort, Francesc de Borja Moll va continuar amb l'edició de les rondalles i va ampliar l'Aplec fins a un total de 24 volums. A partir de 1960 també les va difondre a través de la ràdio. Alguns escriptors mallorquins han fet diverses adaptacions teatrals de les rondalles i darrerament se n'han fet adaptacions infantils i s'han publicat en forma de còmic.

L'extraordinària difusió que durant aquests cent anys han tingut les rondalles mallorquines de mossèn Alcover, les quals durant molt de temps

han estat un dels pocs documents que han permès als mallorquins entrar en contacte amb la seva llengua, justifiquen aquest homenatge que les institucions de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears volen retre a l'autor de les rondalles mallorquines.

El programa d'actes s'ha iniciat amb una ofrena floral en la tomba de l'escriptor al cementiri de Manacor i sengles concerts de Maria del Mar Bonet al Teatre Municipal de Manacor i a l'Auditori de Plana.

Cap Vermell s'adhereix a la celebració i té previst elaborar un número extraordinari dedicat a les Rondalles. Es fan gestions per a coeditar-lo amb altres revistes de la comarca.

**LES Illes Balears TENEN LLENGUA PRÒPIA.
EMPRAU-LA SEMPRE!**

Judo

Triomf del Reshinkan a Madrid

Un equip del Reshinkan es desplaça a la capital d'Espanya per disputar la competició dels examens de cinturó negre. Els resultats foren molts bons. Un cop a Mallorca de bell nou, en Josep Mascaró, professor del club, ens expressà la seva satisfacció pels resultats obtinguts i per la feina realitzada. No és el mateix guanyar a un nivell baix que perdre a un nivell alt. Anteriorment, si es volia aconseguir el cinturó negre, tothom havia de passar per l'etapa de competició, excepte els qui ja tenien trenta anys. Ara, la Federació Espanyola de Judo ha canviat el sistema i els qui no competeixen tenen altres vies per examinar-se, la competició ha arribat a un nivell sorprenent.

Els alumnes que aconseguiren el cinturó foren: Magdalena Massot marcà 50 punts a la categoria sènior; la seva germana Antònia, aconseguí 38 punts. En categoria masculina, el gran triomfador fou Juan Andrés Martínez, qui guanyà amb autoritat cinc combats, aconseguint també 38 punts.

La resta de l'equip, Cèsar Cano (30 punts), Jaume Gomila (27 punts), Sebastià Gomila (20 punts), Simó Martí (20 punts) i Guillem Vives (25 punts), mostraren la seva gran qualitat, però no fou suficient.

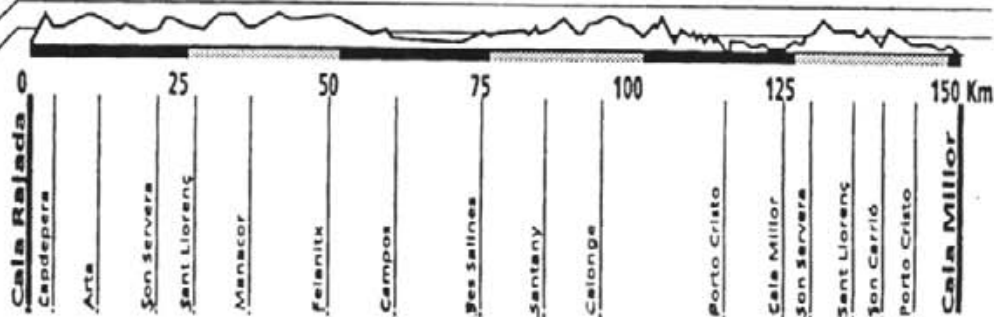
Per a superar la prova de competició havien de marcar un mínim de 35 punts i un màxim de 50. Ara, amb aquesta experiència, la il·lusió per aconseguir el cinturó negre amb quinze anys, ha fet que augmenti en massa el nombre d'aspirants que ja preparen una nova sortida. Però això no succeirà fins d'aquí a dos o tres mesos.

Premis

Mari Carmen Fernández, d'aquest mateix club, aconseguí el premi de la Federació Balear de Judo al millor esportista, pel fet d'haver aconseguit la medalla d'or al Campionat d'Espanya, categoria Sub-15. D'altra banda, el club va rebre el premi a l'entitat amb més practicants. Enhorabona a tots ells.

V CHALLENGE INTERNACIONAL
Vuelta a MALLORCA
 11-15 Febrero 1996

Tennis

Francesc Roig fou el guanyador del tercer torneig previ al Màster A.T.P., celebrat a les pistes de l'hotel s'Entrador i patrocinat per l'Associació Hotelera.

Així mateix, el 4 de febrer es celebrà la dita final del Màster A.T.P., de la que en fou guanyador Albert Viloca, davant David Sánchez. La dotació econòmica era de 250.000 dòlars i comptà amb la presència dels millors jugadors de l'illa i nombrosos jugadors nacionals i estrangers.

Els distints guanyadors els podeu veure a la fotografia, junt al president de l'Associació Hotelera i al conegut entrenador Pato Álvarez.

Futbol

L'entrenador de l'Escolar, des de la temporada passada, el conegut "Bibi", ha estat cessat, davant la irregular campanya de l'equip. L'ha substituït en Bernat Palmer, fins ara entrenador de l'equip de juvenils. Esperem que, entre una cosa i l'altra, no es perdi la categoria que guanyà l'any passat.

Ciclisme

Si l'any passat acabava a Cala Rajada una etapa de la Challenge Volta a Mallorca, en aquesta quinta edició n'hi haurà començat una altra, la quarta en concret. Haurà estat el dia 14 de febrer, amb la presència del millor ramell de corredors mundials. La sortida era prevista a les 11 hores, amb arribada a Cala Millor.

D'en temps primer ...

una ullada cap enrera, per recordar la nostra gent

No ens farem gaire lluny si diem que la fotografia que avui treim a llum té 71 anys. És el retrat d'una família gabellina reunida per pelar ametlles, a l'igual que feren tantes i tantes famílies des de les darreries del segle XIX fins al canvi de mode de producció als anys seixanta.

L'autor és l'amo en Miquel Flaquer i ens atrevim a dir que és d'una perfecció tècnica i artística com poques, a més del valor històric que el temps li ha donat al permetre veure des d'els vestits, calçat, pentinats, part del mobiliari de l'època, etc. fins una feina típica de la pagesia en què hi participava tota la família.

El matrimoni era el format per Lluçia Serra i Maria Melis, els seus fills són en Lluçia, qui s'instal·là a Barcelona, on era propietari d'una fàbrica de xeringues, n'Esteva, qui seguí la carrera militar, essent capità d'artilleria, na Maria, qui tingué la desgràcia de morir als dotze anys, i en Joan, transportista, que féu el tren molts d'anys, taxista, estanyer i batle els anys 1978 i 79.